

Maa- ja metsätalousministeriö

LAUSUNTO 12.3.2013

Käymäläseura Huussi ry.

ASIA: Lausunto ehdotukseen hallituksen esityksestä vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta. Ehdotetut muutokset vesihuoltolakiin (119/2001), maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) sekä maankäyttö- ja rakennusasetukseen (895/1999).

Uudistuksen tarkoituksena on helpottaa erilaisten vesihuoltoratkaisujen käyttöä taajamien ulkopuolella. Tämän tarkoituksen täyttymiseksi **Käymäläseura Huussi ry. (KSH ry.) esittää ottamaan uudistuksessa huomion seuraavat vesihuoltolainsäädäntöä koskevat seikat:**

1. LIITTYMISPAKKO JA TOIMINTA-ALUEET

Vesihuoltolakiin esitettävien muutosten perusteella taajamien ulkopuolella sijaitsevia kiinteistöjä ei tarvitsisi liittää vesihuoltolaitoksen verkostoon, jos niiden kiinteistökohtainen vesihuolto on järjestetty asianmukaisesti ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä. Toiminta-alueen perustamisajankohta ei saisi vaikuttaa liittymään pakottamiseen eikä se ole ratkaisevaa yksittäisen kiinteistön liittymispakkoa katselmoitaessa. Missään tapauksessa perustamisajankohta ei saa vaikuttaa kiinteistöjen liittymiseen pakottamiseen takautuvasti. Muutoinkin, mikäli kotitalous tai maatila, maatila-/muu matkailuyritys tai niihin rinnastettava taho (ei pelkästään vapaa-ajan asunto) haluaa haja-asutusalueella perustaa paremman ja toimivamman sekä ekologisemman järjestelmän, tulee siihen antaa mahdollisuus. Vapautus tulee myös myöntää ympäristönsuojelullisista (ekologisista) perusteista, mikäli kiinteistössä on, tai siihen rakennetaan, kuivakäymälä ja harmaiden vesien puhdistusjärjestelmä riittävällä ja asianmukaisella tavalla. KSH ry. esittää, että liittymispakkoa ei myöskään voi olla, jos vesihuoltolaitoksen sekä kiinteistönomistajien velvollisuuksien ja oikeuksien alueelliset rajat ovat epäselviä eli jos toiminta-alueita ei ole merkitty karttaan. KSH ry. kannattaa ajatusta, että kiinteistöä ei tarvitsisi taajaman ulkopuolella liittää laitoksen verkostoon, jos kiinteistölle on rakennettu asianmukainen vesihuolto ennen laitoksen toiminta-alueen hyväksymistä. KSH ry. esittää, että liittämismuutoksen väljentäminen ja vapautukset koskisivat myös takautuvasti kaikkia toiminta-alueita.

2. LIITTYMISPAKKO JA ERILAISET KIINTEISTÖT (VAPAA-AJAN JA PYSYVÄ ASUTUS)

Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa vapaa-ajankiinteistöä, jolla ei ole vesikäymälää, ei tarvitsisi liittää muutosehdotuksen perusteella laitoksen viemäriverkostoon. KSH ry. esittää myös, että sama vapautus koskisi kiinteistöjä, joissa asutaan pysyvästi, jos kiinteistökohtainen vesihuolto on järjestetty ekologisemmin kuin laitoksen viemäriverkosto pystyy jätevedet käsittelemään (käytännössä vapautuksen perusteluna vain toimiva kuivakäymälä ja harmaiden vesien riittävä käsittely, ~90 % jätevesien ravinteista tulee mustista eli käymäläjätevesistä). Kuivakäymälä on **oikein hoidettuna terveyden ja ympäristönsuojelun kannalta perustelluin jätevesien käsittelyratkaisu ja vastaa jo nykyisen vesiensuojelu- sekä ympäristölain linjauksia, mutta käytännön sovellukset puuttuvat kuntakohtaisista ympäristönsuojelumääräyksistä sekä vallitsevista käytännöistä. Käymälävesien ja pesuvesien erilliskäsittely on vesiensuojelun, kokonaisympäristövaikutusten, taloudellisuuden ja riskittömyyden kannalta perusteltua.** Jos esimerkiksi loma-asunto muutettaisiin vakituiseksi asunnoksi, pitää poikkeuksien ja vapautusmahdollisuuksien olla mahdollisia ja vapautuksen myöntäminen perusteltua. Kiinteistöllä olevan vesikäymälän käyttämättä jättäminen pitää olla ympäristönsuojelullisista syistä peruste liittämismuutoksen poikkeamiselle. Vesihuoltolain liittämismuutosta perustellaan sekä taloudellisten että terveyden- ja ympäristönsuojelullisten syiden perusteella. Kuivakäymälän sekä erillisen harmaiden vesien käsittelyn ollessa vaihtoehto ei liittämismuutosta ja -pakkoa voida perustella em. lakiin kirjatuilla syillä. Vapautuspäätöksiä tehdään

vaihtelevin tulkinnoin, ja vapautuksia ei usein myönnetä vaikka em. perustellut ehdot täyttyivät. Myös kohtuuttomuuden linjaus ei ole oikeudenmukaisella tasolla eikä hallinto-oikeudesta yleensä ole mahdollisuutta saada päätöstä, jossa kohtuuttomusperustetta todellisuudessa sovellettaisiin yksittäistä kuluttajaa ja kiinteistönomistajaa ajatellen (esim. jopa 15 000€ lisäkustannuksen ei ole katsottu olevan vielä kohtuuton eläkeläiselle tai muulle yksinasujalle). Liittämisvelvollisuudesta haja-asutusalueella on perustellusta syystä käyty julkista keskustelua ja liittämisvelvollisuus on usein epätarkoituksenmukaista, mikäli kiinteistöllä on toimiva jätevesienkäsittelyratkaisu tai sellainen ollaan uuteen kiinteistöön rakentamassa. Liittämisvelvollisuutta väljennettäessä voidaan katsoa, että omaisuudensuoja paranee sekä sopimusvapaus ja taloudellinen toimintavapaus lisääntyvät. Viemärointi ei ole ratkaisu haja-asutusalueille ja haja-asutusalueella vesihuoltopalvelut voidaan järjestää ekologisemmin ja toimivammin kiinteistökohtaisesti kuivakäymälän avulla. **Yksittäisten kiinteistönomistajien ja -haltijoiden tulee voida vaikuttaa oman kiinteistönsä vesihuoltoratkaisuihin taajamien ulkopuolella.**

3. HAJA-ASUTUSALUEEN ENSISIJAINEN JÄTEVESIEN KÄSITTELYVAIHTOEHTO

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella taajamissa ja kaupungissa on jossain määrin perusteltua vaatia liittymistä viemäriverkostoon, mutta harvaan asutulla maaseudulla siihen ei ole perusteita ja KSH ry. esittää, ettei haja-asutusalueella ensisijainen vaihtoehto tule olla lain hengessä yhteiseen viemäriin liittyminen. Tämä ei ole taloudellisesti mahdollista harvaan asutuilla seuduilla eikä ympäristön kannalta paras vaihtoehto pitkällä aikavälillä Suomessa. Kiinteistökohtainen paikallaan tapahtuva jätteiden ja jätevesien (pelkät harmaat vedet) erilliskäsittely on ekologisin ja yhteiskunnallisesti pitkällä tähtäimellä edullinen vaihtoehto kierrättää ravinteet ja edistää kestävästä kehitystä sekä hoitaa kotitalouden jätevesihuolto suljetussa kierrossa. Tutkimustulosten mukaan sekoittamalla suhteellisen ”puhtaat” pesuvedet ja runsaasti ravinteita sekä ulosteperäisiä bakteereja sisältävät käymälävedet keskenään vaikeutuu jätevesiasetuksen tavoitteiden täyttäminen merkittävästi (HAIKU-hanke, VHVSY ry.). Työryhmä tai muutokset lakiesitykseen eivät ota uutta ja käsillä olevaa tutkimustietoa tarpeeksi hyvin huomioon jätevesien käsittelyvaihtoehtoja linjatessaan. Nykyinen **hallitus korostaa edistävää kestävästä kehitystä, mutta käytännön tasolla linjaus ei näy uusissa lakimuutosehdotuksissa tai toimissa kestävästä kehityksen edistämiseksi vesihuoltolainsäädännössä.** KSH ry. esittää tässä yhteydessä myös, että taajama-alueilla kuivakäymälän ja oman suljetun harmaiden vesien kierron ja käsittelyn tulee olla hakemuksesta mahdollista ja perusteltua, vaikka viemäriverkostoon liityttäisiinkin ja tämä mahdollisuus tulee kirjata selkeämmin osaksi lakia ja kuntakohtaisia ympäristönsuojelumääräyksiä.

4. KUIVAKÄYMÄLÄREKISTERI

KSH ry. esittää, että samalla kun Suomen ympäristökeskus alkaa ylläpitää vesihuollon tietojärjestelmää, lisätään tietojärjestelmään tiedot myös kuivakäymälöistä vakinaisissa asuin- ja mahdollisesti myös vapaa-ajan asuntojen osalta. Kuivakäymälärekisteriä on tarkoituksenmukaista kerätä ja ylläpitää rakennusvalvonnan viranomaisten toimesta samalla kun muutakin tilastotietoa rakennuksista rakennus- tai saneerausvaiheessa kirjataan. Tällä hetkellä kirjaustiedoista ei käy ilmi, onko rakennuksessa kuivakäymälää tai asiaa ei erikseen tilastoida. Seuranta helpottaisi tulevaisuudessa kunnan viranomaisen valvontatyötä erityisesti haja-asutusalueella kun kuivakäymälällä varustetut kiinteistöt olisi rekisteröity erikseen. Tällä hetkellä kokonaisvaltaista tilastotietoa kuivakäymälöistä ei Suomessa ole.

Käymäläseura Huussi ry.

Mia O'Neill, puheenjohtaja

Erja Takala, sihteeri